

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

2254

Na temelju članka 1. stavka 2. i članka 31. stavka 3. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 150/11 i 119/14), a u vezi s Nacionalnim programom reformi 2015., Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 29. listopada 2015. godine donijela

ZAKLJUČAK

1. Donose se Smjernice za restrukturiranje duga poduzetnika izvansudskim sporazumom (u daljnjem tekstu: Smjernice), u tekstu koje su sastavni dio ovoga Zaključka.
2. Smjernice iz točke I. ovoga Zaključka dodatak su Nacionalnom programu reformi 2015., a predstavljaju preporuke poduzetnicima za provedbu postupka restrukturiranja izvansudskim sporazumom.
3. Ovaj Zaključak objavit će se u »Narodnim novinama«.

Klasa: 022-03/15-07/370

Urbroj: 50301-05/05-15-2

Zagreb, 29. listopada 2015.

Predsjednik

Zoran Milanović, v. r.

SMJERNICE ZA RESTRUKTURIRANJE DUGA PODUZETNIKA IZVANSUDSKIM SPORAZUMOM

1. Uvod

Ovim Smjernicama za restrukturiranje duga poduzetnika izvansudskim sporazumom (u daljnjem tekstu: Smjernice) Vlada Republike Hrvatske pruža okvir poduzetnicima (trgovačkim društvima, trgovcima pojedincima, obrtnicima i osobama koje se bave slobodnim zanimanjima i s obrtom izjednačenim djelatnostima) za pravovremenu reakciju radi izbjegavanja eventualnih financijskih problema u budućem poslovanju.

Smatra se da je poduzetnik u financijskim poteškoćama ako nije sposoban vlastitim sredstvima ili sredstvima koja može pribaviti od trećih osoba spriječiti gubitke koji bi, bez vanjske intervencije, gotovo sigurno kratkoročno ili srednjoročno ugrozili njegovo poslovanje.

Posebno se smatra da je poduzetnik u poteškoćama ako se pokaže da nije sposoban privući tržišno financiranje ili kapital kako bi riješio svoje probleme s likvidnošću.

Financijske poteškoće u poslovanju su neplanirani i neželjeni proces koji je u stanju ugroziti ili u potpunosti onemogućiti razvoj poduzetnika. Neki od zajedničkih simptoma koji se javljaju kod velikog broja poduzetnika su: smanjena ili ugrožena likvidnost, poslovni gubitak ili relativno niska profitabilnost, dugotrajni pad profitabilnosti,

smanjivanje veličine prodaje i tržišnog udjela, slaba produktivnost, tehnološka inferiornost te značajan broj predstečajnih i stečajnih postupaka nad poduzetnikovim dužnicima. Nerijetka je pojava da poduzetnik dođe u financijske poteškoće isključivo zbog velikog broja svojih dužnika nad kojima je otvoren predstečajni ili stečajni postupak.

Financijske poteškoće se u pravilu stvaraju tijekom duljeg vremenskog razdoblja te su izrazito zamjetne kad je gotovo prekasno. Poduzetnik se obično fokusira na svakodnevne operative poslove te se često dogodi da upravo uslijed pada prometa ili gospodarske krize rastuće financijske poteškoće izađu na vidjelo. U takvim slučajevima, pronalaženje uzroka može biti dugotrajan i težak proces, te često zahtijeva i pomoć izvana. Zanemarivanje financijskih poteškoća, posebice uz stav da će se "situacija sama od sebe poboljšati", najčešće dovodi do poremećaja u poslovanju. S druge strane, ako treba donositi teške odluke, poduzetnik ih često odgađa.

Prioritetni zadatak svakog poduzetnika je pravovremeno prihvatiti činjenicu da je u financijskim poteškoćama i bez odgode poduzeti mjere za njihovo otklanjanje.

Prije nego što se pred sudom pokrene predstečajni ili stečajni postupak, vjerovnici i poduzetnik za kojeg je izgledno da će doći u financijske poteškoće (u daljnjem tekstu: dužnik) imaju mogućnost sklopiti sporazum kojim će postići dogovor o izvansudskom restrukturiranju duga, što podrazumijeva promjenu sastava, uvjeta ili strukture imovine i obveza dužnika, ili kombinaciju tih elemenata, u cilju omogućavanja nastavka poslovanja dužnika, djelomično ili u cijelosti.

U Republici Hrvatskoj do sada nije postojao interes za rješavanje problema izvansudskim restrukturiranjem duga nenormativnim rješenjem, ako u njih nije bila uključena i Republika Hrvatska kao jedna od zainteresiranih strana obveznog odnosa. Prepoznajući važnost izvansudskoga restrukturiranja duga Vlada Republike Hrvatske je radi promicanja rasta, vanjske konkurentnosti i ponovne uspostave ravnoteže u gospodarstvu kao jednog od ciljeva Nacionalnog programa reformi 2015. odredila izradu ovih Smjernica.

Cilj ovih Smjernica je na ekonomičan i svrhovit način pružiti poduzetnicima i vjerovnicima informacije o načelima i pravilima koja se odnose na restrukturiranje duga izvansudskim sporazumom i time ih potaknuti na suradnju kako bi osigurali ostvarenje svojih interesa i povećali ukupnu vrijednost za vjerovnike, dužnike, radnike i gospodarstvo u cjelini. Načela i pravila temelje se na primjerima najbolje međunarodne prakse.

2. Restrukturiranje duga izvansudskim sporazumom

Izvansudsko restrukturiranje duga kao pravno načelo postoji otkad postoje poduzetnici u financijskim poteškoćama, a dugogodišnja financijska kriza dodatno je naglasila njegovu važnost. Osim toga, izvansudsko restrukturiranje duga sve je važnije zbog strogih pravila o pokretanju stečajnih postupaka, kao i kaznene i građanske odgovornosti osoba koje vode poslove. Stoga se ovim Smjernicama nastoji olakšati i ubrzati izrada kvalitetnih planova za restrukturiranje duga prije pokretanja predstečajnog ili stečajnog postupka.

Glavni ciljevi izvansudskog restrukturiranja duga su da se sklapanjem sporazuma o restrukturiranju duga dužniku u financijskim poteškoćama omogući nastavak poslovanja bez provedbe sudskog – predstečajnog ili stečajnog postupka, a svim njegovim vjerovnicima namirenje tražbina u što većem iznosu.

Tijekom izvansudskog restrukturiranja duga dužnik treba zadržati kontrolu nad redovnim poslovanjem, a u pravilu i nad svojom imovinom.

Rezultat izvansudskog restrukturiranja duga obično je provedba plana restrukturiranja duga koji su dogovorili dužnik i vjerovnici, a koji omogućuje dužniku da nastavi redovno poslovanje. Ako se ne postigne sporazum o restrukturiranju duga, najizglednije je da će se nad dužnikom pokrenuti predstečajni ili stečajni postupak.

Izvansudskim postupkom dug se može restrukturirati na dva načina:

1. pregovorima između dužnika i svakog pojedinog vjerovnika kojima je cilj postići sporazum oko izmjena načina plaćanja duga i/ili umanjivanja duga (npr. otpust dijela glavnice, kamata i slično)
2. pregovorima između dužnika i glavnih vjerovnika ili svih vjerovnika kojima je cilj postići sporazum oko izmjena načina plaćanja duga i/ili umanjivanja duga.

Temeljne razlike između izvansudskog restrukturiranja duga i sudskog – predstečajnog ili stečajnog postupka su:

1. izvansudsko restrukturiranje duga ne utječe na vjerovnikova prava niti dužniku nameće obveze na koje ne želi pristati
2. osnova izvansudskog restrukturiranja duga je sporazum koji ne ugrožava niti negativno utječe na prava dužnika ili vjerovnika
3. postupci i mjere izvansudskog restrukturiranja duga dogovoreni između dužnika i vjerovnika su dobrovoljni.

Restrukturiranje duga obično uključuje sve vjerovnike dužnika ili određen broj najvećih i najvažnijih vjerovnika (među kojima je gotovo uvijek dužnikova banka).

Izvansudsko restrukturiranje duga ima mnoge prednosti kao na primjer: prilagodljivost rješenja specifičnim potrebama poslovanja poduzetnika, lakoća pregovaranja, dobrovoljnost, povjerljivost, ostvarenje zajedničkog interesa, ne dolazi do promjene u upravljačkim pravima i pravima vjerovnika, rješavanje međusobnih odnosa sudionika odvija se izvan suda, zadržava se poslovni odnos i u budućnosti, potrebno je mnogo manje vremena te su troškovi znatno niži.

Izvansudsko restrukturiranje duga sastoji se, u pravilu, od sljedećih stadija:

1. poziv na pregovore
2. sklapanje početnog sporazuma o priznanju duga i moratoriju
3. izrada plana restrukturiranja duga
4. sklapanje sporazuma o restrukturiranju duga.

Načela koja se primjenjuju u izvansudskom restrukturiranju duga su:

1. restrukturiranje duga je kompromis
2. jedinstven pristup, koordinacija i zastupanje interesa vjerovnika
3. moratorij
4. transparentnost i dostupnost informacija
5. povjerljivost informacija
6. pravo na prvenstveno namirenje novih sredstava
7. plan restrukturiranja duga
8. podrška vjerovnika poslovnom oporavku.

3. Načela izvansudskog restrukturiranja duga

3.1. Restrukturiranje duga je kompromis

Izvansudsko restrukturiranje duga dužnik predlaže onda kada je njegov financijski problem rješiv, kada postoji velika vjerojatnost da će, uz suradnju vjerovnika, moći ispuniti obveze i nastaviti poslovati bez potrebe otvaranja predstečajnog ili stečajnog postupka.

Dužnik se treba obratiti vjerovnicima na vrijeme, tijekom poslovanja, čim uoči da se rast njegova poslovanja usporava, a ne kada više ne može ispunjavati svoje obveze. Restrukturiranje mogu predložiti i vjerovnici.

Restrukturiranje duga je kompromis na koji pristaju vjerovnici iz razloga što im se na taj način ukazuje mogućnost namirenja potpunog ili većeg dijela tražbina, dok je takvo restrukturiranje i dužniku prihvatljivo jer mu pruža mogućnost ispunjenja obveza i nastavak poslovanja.

Pregovori između dužnika i vjerovnika moraju biti vođeni u dobroj vjeri kako bi se osiguralo postizanje rješenja koje će biti prihvatljivo svim sudionicima.

S obzirom na to da postupak restrukturiranja nije obvezan, svi sudionici moraju biti spremni na uzajamna popuštanja te ih suglasno postići.

Vjerovnici pristaju na to da će dužniku dati određeni rok u kojem će dužnik predložiti rješenje za otklanjanje financijskih poteškoća, da za vrijeme trajanja toga roka neće poduzimati radnje radi namirenja svojih tražbina te pristaju na plan restrukturiranja duga kojim oslobađaju dužnika od dijela obveze, odgađaju namirenje svoje tražbine, postojeću tražbinu zamjenjuju novom i slično. Ovisno o volji vjerovnika to se može odnositi na glavnica ili nezin dio, zatezne kamate i troškove.

Dužnik pristaje upoznati vjerovnika s poslovanjem, imovinom, obvezama, poslovnim transakcijama, obvezuje se ne poduzimati radnje kojima bi umanjio imovinu ili na bilo koji način umanjio mogućnost ispunjenja obveza prema vjerovnicima. Dužniku se predlaže priznati dug koji bi bio dio plana restrukturiranja duga kako bi se prekinula zastara tražbina te omogućilo vjerovnicima suzdržavanje od podnošenja tužbe ili druge radnje poduzete protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim tijelima radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja tražbine.

3.1.1. Dobra vjera (načelo savjesnosti i poštenja)

Temelj pregovora između dužnika i vjerovnika je postupanje u dobroj vjeri. Samo će takvim postupanjem uspostaviti odnos povjerenja, lojalnosti i postupanja bez skrivenih namjera. Načelo postupanja u dobroj vjeri ne odnosi se samo na postupanje između dužnika i vjerovnika, već i između vjerovnika.

Da bi restrukturiranje duga uspjelo, svi sudionici moraju postupati u dobroj vjeri i bez skrivenih namjera. Ako tijekom pregovora bilo koji od sudionika posumnja da ostali sudionici ne postupaju u dobroj vjeri, vjerojatno do dogovora neće doći.

Postupanje protivno dobroj vjeri može dovesti do raznih posljedica, ovisno o stadiju u kojem se odnos između dužnika i vjerovnika nalazi. Postupanje suprotno dobroj vjeri može, na primjer, za vrijeme pregovora dovesti do predugovorne odgovornosti, potom do odštetne odgovornosti, poboynosti ili ništetnosti sporazuma, poboynosti ili ništetnosti pojedinih odredbi sporazuma, promjene činjeničnog stanja, odnosno pretpostavke da je određeni uvjet iz sporazuma ispunjen, odnosno nije ispunjen.

3.2. *Jedinstven pristup, koordinacija i zastupanje interesa vjerovnika*

Da bi se postigao dogovor, potrebno je međusobno uvažavanje interesa svih sudionika koji se žele ostvariti. Ako je broj vjerovnika veći, oni mogu dogovoriti jedinstven pristup prema dužniku.

Kako bi se to ostvarilo i osigurala učinkovita komunikacija između vjerovnika oni mogu odrediti jednu osobu ili skupinu osoba koja će voditi pregovore s dužnikom. Osnivanje takve skupine ovisi o puno čimbenika kao što su na primjer veličina dužnika, broj vjerovnika koji su uključeni u pregovore te njihovi interesi. Vjerovnici samostalno odlučuju o načinu izbora osobe i sastavu skupine.

Za vrijeme pregovora, osoba ili skupina koja predstavlja vjerovnike treba se pobrinuti da svi vjerovnici dobiju od dužnika sve potrebne informacije. Na taj će način vjerovnici biti učinkovito zastupljeni i njihovi će interesi biti zaštićeni. Osobe koje vode pregovore mogu biti osobe ovlaštene za zastupanje vjerovnika po zakonu, radnici vjerovnika, ali može biti i nepristrana osoba koju vjerovnici izaberu.

Ako za vrijeme pregovora dođe do nesuglasica između nekih od sudionika, a sudionici ipak žele postići sporazum, mogu pokušati postići dogovor uz asistenciju stručne i nepristrane osobe (npr. odvjetnik, revizor, financijski savjetnik, porezni savjetnik).

3.2.1. Suzdržavanje vjerovnika od poduzimanja radnji radi namirenja tražbine

Za vrijeme trajanja pregovora, vjerovnici se dobrovoljno obvezuju suzdržati od poduzimanja radnji radi namirenja tražbine koje je predmet restrukturiranja. Ta se suradnja ne odnosi samo na odnos vjerovnika i dužnika, već i na međusobni odnos vjerovnika. Uzimajući u obzir činjenicu da je postupak dobrovoljan i